

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT MAGASIN

BOHUS FÄSTNING. — AMATORFOTO. E. BEFWE, GÖTEBORG.

20:DE ÅRG.

DEN 29 JUNI 1919

N:o 39

Foto. Goodwin, Sthlm.

Utskott: Bengt Sjöberg

Benjamin Steinfeldt

Jag är så ensam som en man kan bli, sjöng dik-
taren härom året, när han hunnit ett stycke in på
50-talet. Och i *den* intima mening, hvari detta är
sant, gällde det ej redan 1890-talets Heidenstam?
Hvilket är ensamhetens dikt om icke Hans Alienus?

Och dock har Heidenstam som rätt få skaldar va-
rit en centralfigur, en "representativ" i nationens med-
vetande. Det svensk-svenska landskapets, det sven-
ska lynnets, den svenska historiens diktare har mer
än någon efter Tegnér kommit att stå som den för-
kroppsligade svenskheten själf. Karolinernas poet har
fått öfver sig något af karolinernas popularitet. Man
tänker sig honom med lätthet i karolinsk krigarskrud...
Sjålfva hans ståtliga yttre resning, den svenske herre-
mannens, har blifvit typisk och sinnebildlig för det
dristigt och generöst svenska. Eller kan någon föreställa
sig honom annorlunda? Vore han då Heiden-
stam?

Uppburen blef han strax från begynnelsen, hans
debutbok för 31 år sedan "Vallfart och vandringsår"
blef genast en "händelse" för en ovanligt talrik lit-
terär publik, och ryktet befästes af det som kom när-
mast efter, såsom österlandsromanen Endymion och
den kvicka litteraturpolemiken Pepitas bröllop. Ännu
kom det mest af de målarglada bildsynerna från öst-
tern i den ogenerade versen och af det öfvermåttiga
spefågelshumöret. Det var en ny kvickhet, rikare på
sol än på sålta, lekande, icke dråpande eller ironisk.
Detta lekande i Pepitabokens angrepp bidrog faktiskt
till att afsätta den litterära naturaiismen här hemma,
medan Wirsén från en djupare synpunkt men utan
den yngres grace länge predikat för döfva öron...

Sedan blef Heidenstam karolinernas och vår medel-
tidshistorias diktare, fick den allvarliga resningen och
de stora måtten, vardt den representative poetiske
svensken såsom nyss berördes, kallades efter Wirséns
död in i Svenska akademien 1912 och besannade
därvid i påtagligaste form ett gammalt yttrande af
ärkebiskop Sundberg, att när hans tids unga skolor
hunnit bli mindre svarta och mindre röda, då skulle
också de "flytta i den gamla".

Ännu något år, och Nobelpriset blef hans. 1916
skänkte han den samling nya dikter, den vandring
under stjärnorna, där förenklad stil och mildt förklar-
adt innehåll stå i motsats till de ystra och pittoreska
ungdomsverser. "Jag är så ensam som en man kan
bli, mer klar än rymden, hög och vinterstilla, och jag
har glömt mig själf och vandrar fri".

* * *

Ja, så blir det i lyckligt fall, när poeten går mot
sextio. Men att *denne* uppburna man biktat liknande
redan i Hans Alienus, betyder ej det, att en diktare
öfverhufvud är "ensam"? Och då dikt är det förklaradt
mänskliga, följer ej så i sin ordning, hvad vi
äfvén veta omedelbart och direkt, att människosjälen
öfverhufvud innerst är allena.

Åt "ensamhetens tankar" har många flere än Hei-
denstam gifvit lyriska uttryck. Men Hans Alienus
skald har skrivit ensamhetens epos. *Sin* ensamhet
har han fyllt med dessa Hadesvärldens skuggor, som
äro framkallade af en fantasiens magiker, fyllt med
en drömvärld så rik, att den kanske förblir hans stör-
sta poetiska gärning.

Det är ett tåg af skuggor, outtömligt som en vand-
rande molnhimmel, och så till vida formar det sig
till ett epos. Och ändå — ensamhetens epos blir
innerst monolog, lyrik alltså äfvén det, på prosa, på
vers:

Genomvandrat har jag allen
skuggornas land de öde

— och alla dessa strofer i Heidenstams skönaste dikt,
underbara som målning af österlandets stjärnennatt och
Sveriges stilla julvinter, underbara som musik med
antikt symbaldån och elyseiska körer. —

Ensamhetens epos ställer fram det gamla spörsmålet
om dröm och verklighet. En diktare kan finna det
farligt att fördjupa sig i en drömvärld, han vill skaka
den af sig, och med många kraftord betygar han,
möjligtvis, att nu vill han vara en hel karl och åter-
vända till verkligheten — hur vederhäftigt och bastant
låter inte ordet, verklighet.

Men hvad sker? Är han en diktare, omspinner
han endast verkligheten med ny dröm. Han förmår
inte ens röra vid den utan att den själf blir dröm,
äfvén i de nyktraste, vardagligaste former. Ty —
det kan nu ej hjälpas — dikt, det är dröm.

När Hans Alienus återvände ur fantasmagoriernas
Hades och såg för sig det svenska vinterlandet, det
svenska skymningslandet, hvad gjorde han? Diktade
han ej om det, blef det ej Tivedens furbusik och
hedniska förtrollning, Folkungarnes och Birgittas öden,
blef det ej sagan om Karolinerna, som i sitt fall gjorde
sitt folks fattigdom hedrad inför världen? Hans
Alienus griper tillbaka till Heidenstams tidiga dikter
om det färgglada österlandet och antiken, och den
visar fram mot hans senare tolkning af vårt land och
vårt folk

* * *

Det är då ej tillfälligt utan sprunget ur problemets
djupt mänskliga alltid återkommande giltighet, att
just några af vår litteraturs få idédikter — och sam-
tidigt några af dess allra rikhaltigaste verk — handla
om förhållandet verklighet-dröm. Ty häri finnas lik-
heter mellan Hans Alienus och den tidigare romanti-
kens förnämsta och störst lagda poem, Atterboms
sagospel Lycksalighetens ö. Redan det yttre låter
märka det i bägge dessa oroliga idédikter rinner det
öfvermåttan ymniga innehållet ut öfver bräddarna och
omöjliggör en stram slutet form. Bägge ge slösande
skatter af färg och fantasi. Och som skönhetsdyrka-
ren Hans Alienus genomlever Hades' drömvärld innan
han lik en främling återvänder till vinterlandet,
så fördröjer sig Atterboms hjälte under sekler kvar
på skönhetsön innan hans samvete tvingar honom
tillbaka till den gärning han svikit i *sitt* fattiga vin-
terrike. Men att utföra och jämföra är här icke plat-
sen, blott att påpeka, och de två dikterna äro för öf-
rigt till det yttre och inre så olika som de två skal-
dernas individualitet. Och endast Heidenstams slutar
som den fortgått — med ensamheten

* * *

Då Hvar 8 Dag gjorde mig nöjet att begära ett utta-
lande till Heidenstams 60-årsdag, fick jag också lof
att slippa upprepa mer än det nödvändigaste af den
repertoar hela världen vet. Jag har däriör egentligen
dröjt vid ett enda af hans verk. Här har heller icke
varit fråga om närmare eller kritisk skärskådning.
Men oafsedt de stora skönhetsvärden i delarne om Ha-
des och äfvén Hemkomsten, torde det vara mening i
att vid 60-årsdagen påpeka och bedja människor läsa
just denna dikt. Något mer personligt tror jag ej
skalden har gifvit, och fastän helt visst åtskilligt därur
också kan spåras annorstädes hos Heidenstam, synes
mig Hans Alienus alldeles särskildt vara boken, som
i det väsentliga endast skrives en gång.

HVAR 8 DAGS "ORDFÄLLA".

Det är ett imponerande arbete, åtskilliga af deltagarna i Hvar 8 Dags pristäflan "Ordfällan" lagt ner på sina täflings skrifter. Om det nämnes, att rekordinnehafvaren tillställt oss en afhandling omfattande 129,822 dubbelord och att ett tiotal täflings skrifter rört sig med mellan 12,000 och 2,000 ordpar, förstår man att intresse för uppgiften icke fattats. Af de öfriga täflingsmanuskripten ha ungefär två tredjedelar hållit 1,000—400 ordpar och endast en tredjedel gått därunder.

Det får under sådana omständigheter också betraktas som ursäktligt, om bedömningen af täflings skrifterna dragit betydligt längre tid, än man från början hade tänkt. Själfallet har detta oerhörda material kräft en tidsödande granskning, då det ju gällde, att ur hvarje täflingskrift få ut största möjliga antal acceptabla ordpar utan hänsyn till, hur stor felprocenten än månede vara i hela täflingskriften. Och då de allra längsta täflings skrifterna i regel varit utrustade med den allra knapphändigaste kommentaren, har man haft nöjet att långa stunder grubbla öfver, hur respektive författare tänkt sig användningen af sina ofta ganska besynnerliga ord. Man har helt naturligt ofta nog inte vågat sig på att strax förklara det föreslagna ordet orimligt, äfven om det förefallit rätt så egendomligt.

Täflings skrifterna låta sig groft indela i tre skilda kategorier:

1) sådana, där akademiens ordlista blifvit samvetsgrannt genomgången och i passeliga stycken afskrifven — en ur bedömningssynpunkt bekväm grupp! —

2) sådana där en täflande — så att säga mekaniskt-matematiskt — mobiliserat ett oerhört antal ord med passande begynnelsebokstäver och antagligen först därefter motiverat eller omotiverat klufvit fram två betydelser;

3) sådana, där fyndighet och en god språkkänedom hand i hand sökt upp de försåtliga orden mindre i ordböcker och efter några matematiska metoder än rakt ur det lefvande och använda språket.

Den sista kategorien är den afgjordt intressantaste och särskildt två af manuskripten i denna grupp — bägge mycket väl kommenterade — skulle varit värda att publicera, om utrymmet kunnat tänkas medgifva det. Detta gäller de af herr *Karl R. Westin, Stockholm*, och löjtnant *Henning Jonsson, Charlottenberg*, ingifna täflings skrifterna.

Det skulle vara orätt att alldeles undanhålla de öfriga täflande hvarje prof på de goda kombinationer och möjligheter, täflan erbjuder, och som flertalet af dem förbisett, och vi anförä därför ur högen några exempel ur de två särskildt omnämnda täflings skrifterna:

Den sak, domaren *handlade, handlade* om en ärekränkning, där ena parten påstod, att den andra *handlade* med beslagtagna varor.

Pianolärarinnan, som *handleder* mina barn, har för en pianist idealiskt mjuka *handleder*.

För den, som ofta dricker vin, blir *vinsten vinsten* på tänderna.

Den stackars ynglingen trifs bäst i lag, där det *vinglas* med *vinglas*. Det hörde långa tider till ordningen för dagen, att den *vinglade* junkern *vinglade* hem fram mot sjutiden på morgnarna.

På gamla *vindar* i staden finnas ännu kvar gräjer, med hvilka man *vindar* upp varor, som läggas upp för att genom påv-rkan af himmelens *vindar* blåsa ur och torka. På en af dessa ha de en dräng som *vindar*.

Med hvad rätt *vågren* i kreaturen att beta på denna allmänna *vågren*?

När betjäningen *dukat* af bordet efter gillet slut, funno de ofta *mågen dukat*, tappad af någon bland spelarne, som *dukat* under för de starka vinerna.

Infödningarna tro sig kunna med starkt *eldande* kunna blidka sin *eldande*.

Gillen i det lif som föres på dessa *gillen*?

Vid hastigt uppkommet blidvåder uppstå under snöröka vintrar ofta *töras* från taken. En del försiktigt folk *töras* ej gå ut på gatorna en sådan dag.

Om ansvarsfrihet skulle *vågras* våghållningsstyrelsen, vore det inte så märkvärdigt efter höstens alla *vågras*.

Hornblåsaren blånge *trumpet* och blåste i sket i sin *trumpet*. Befälhafvaren *dlade* pojknarna tystnad, när de *dlade* sig fram i terrängen.

På en enda graf på den gamla kyrkogården fann han en *ansats*.

att hålla snyggt. Bland hundratals öfvervuxna grafvar fanns det bara en enda som hade *ansats*.

Om utrymmet medgäve kunde man fortsätta med liknande exempel sida upp och sida ned. Men de anförda torde räcka till för att ge en föreställning om den rikedom de täflande haft att ösa ur.

En hel del af de täflande ha i ett eller annat stycke satt sig öfver täflingsreglerna, en omständighet som äfven för flera af pristagarna utgör förklaringen till det ordningsnummer de ha i prislistan.

De två bestämmelser, som det tycks ha varit allra hesvårligast att efterleva, gällde, 1) att ordparet skulle bestå af två *tydligt skilda* ord och att sålunda en afledd eller öfvertörd betydelse hos ett ord icke tillsammans med den ursprungliga betydelsen gaf ett par, 2) att ett ordpar, som genom en rad af böjningsformer behöll likheten, i alla fall endast betraktades som *ett* par.

Hvad den första af dessa bestämmelser beträffar, kan det ju medges, att betydelsedifferenteringen i bland kan vara så grundlig, att man står tveksam. Vi ha för dessa fall använt en pröfningsmetod, som visserligen inte gör anspråk på att vara absolut exakt, men som dels varit något så när bekväm, dels i regel torde slå till, nämligen en översättning af det verkliga eller förmenta ordparet till ett par främmande språk.

Förste pristagarens stora täflingskrift innehåller 860 ordpar, om hvilkas kvalitet inget tveivel kan råda, och dessutom en hel rad af ordpar (framför allt bestående af ofta mycket sinnrika sammansättningar) som visserligen äro tveivelaktiga men inte rättsvisligen kunna sägas vara absolut orimliga. Åtskilliga tiotal tusen af hans förslag stå vi däremot fullkomligt okänsliga inför. Andra och tredje pristagaren stå ungefär jämsides. Andre pristagaren har några ordpar mer än tredje, under det tredje pristagarens skrift ännu grundligare än andre pristagarens tillvaratagit förklaringarna och fått fram flera "ordfallor", som fånga hela serier af betydelser.

Efter dessa korta erinringar gå vi så till att publicera den långa prislistan i den förvisningen, att både pristagare och icke-pristagare i grund och botten vunnit en hel del, som inte här nedan angifves, på att vara med i den intressanta täflan, som väl onekligen budit på ett ovanligt lärorikt tidsfördrif.

Första pris Kr. 300: —.

G. H. Landahl, V. Nygatan 7, Norrköping.

Andra pris Kr. 100: —.

Löjtnant Henning Jonsson, Charlottenberg.

10 Tredje pris à Kr. 25: — (= Kr. 250).

Karl R. Westin, Packhusgränd 1, Stockholm, Ruben Forsman, Stora Kvarngatan 27, Malmö, John Dure, Prästgatan 28, Norrköping, Signatur —el—er, Thorsten Hultin, Göteborg 8, Harald Andersson, Sten, Forshaga, Doktorinnan S. Dunér, Georgeshill, Hörby, Eric Odelberg, Högfors, Lektor Ernst Ardell, Kristianstad, Nils G. H. Neiglick, Helsingborg.

35 Fjärde pris à Kr. 10: — (= Kr. 350).

Herman Fredriksson, Västra Bodarna, Anna Jörgensen, Manhem 2, Malmö, (mellan fjortonde och femtonde pris en täflingskrift utan namn), Fru Valborg Strindlund, Tofte i Hurum, Norge, Kapten Lennart Pålsson, Lotsgatan 9, Luleå, Ernst Michaneck, Hvilan, Långebro, Sven Knutsson, Norrköping, Fru Elisabeth Dahl, Liljansplan 8, S'ockholm, Hugo Hälén, Odensgatan 12, Stockholm, Agronom Erik Bergström, Ogestad, Odensviholm, Elisabeth Ericsson, Hemtrevnad, Göteborg, A. C. Knutsson, Holländaregatan 6, Stockholm, Signaturen "Skåning", Signaturen Pnoh, Anna Hällström, Gustav Adolfsg., Alingsås, Lärarinnan Signe

Forts. å sid. 614.

Efter fotografi

TILL MUSIKFESTEN I KÖPENHAMN.

Uttömd: Kam. A.-B. Bengt Sjöberg, Bildn.-Bog

Göta Lifgardes musikkår under direktör Trobäck anländer till Köpenhamn och mottages med välförtjänt entusiasm.

Nordiska musikfästen i Köpenhamn. Det skandinaviska samarbetet har satt ett nytt skott, denna gång på musikens område. Under andra veckan af juni har svenska, danska och norska militärmusici varit samlade i Köpenhamn, där de gifvit en rad af allmänheten lifligt gouterade friluftskonserter i Rosenborg Have, i Tivolis konsertsal och på andra platser. Det största intresset har dock samlat sig om den stora musikfäst till hvilken inbjudits hela Skandinaviens och Finlands mest framträdande kompositörer, för att nämna några finnarne *Jean Sibelius* och *Melartin*. På andra mötesdagens stora musikfäst inför ett representativt auditorium med kungaparet i spetsen var det framför allt den unge, också i Danmark kände svenske kompositören *Ture Rangström*, som blef föremål för en hänförd hyllning. Hans symfoni i Cismoll framfördes af *Vilhelm Stenhammar* och såväl kompositör som dirigent blefvo utomordentligt varmt hyllade. Bland norrmännen var gifvetvis *Johan Halvorsen* lifligt uppmärksammas liksom äfven kompositören *Hjalmar Borgström*. Bland danskarne märktes i första hand *Fini Henriques*. Finnen, professor Robert Kajanus skulle hafva dirigerat, men hindrades af sjukdom. Förutom de redan nämnda finnarne lärde man känna en ung finsk mycket talangfull kompositör *Leevi Madetoja*. Bland yngre danska konstnärer är först att nämna *Rud Immanuel Langgaard*.

Listan öfver dirigenter och kompositörer skulle blifva alltför lång, om alla skulle namngifvas, det bör vara tillräckligt att säga att allt som betyder något i Nordens musiklif i dessa dagar samlats i Köpenhamn. Slutligen som den tredje icke mindre viktiga afdelningen i den stora musikfästen kommer studentsångarnes möte, "Orphei drängar" från Sverige, "Guldbergs akademiska kor", från Norge. Öfverskottet vid de konserter dessa populära sångare gifva tillsammans med de alltid i aktivitet varande danska studentsångarne kommer att tillfalla den sydjylländska fonden. Aldrig har Köpenhamn varit så fylld af sång och musik som i dessa dagar — och det hela står i skandinavismens tecken.

A. H.

*

Tjugotre af deltagarne i 1889 års svenska gymnastfärd till Paris voro den 14 juni samlade i Göteborg för att högtidlighålla 30-årsminnet af färden. I programmet för fästligheten ingick en utfärd till Långedrag, där högtidsmiddag intogs. General Balck var på grund af utlandsresa hindrad att närvara. Hans af professor Stenberg till 75-årsdagen målade porträtt smyckade emelertid fästsalen. Högtidstalet hölls af dir. Hugo Brusewitz, Göteborg.

DELTAGARE I 1889 ÅRS GYMNASTFÄRD TILL PARIS ftra 30-årsminnet i Göteborg. Efter fotografi

**Litterära bidrag
honoreras inom
8 dagar**

**I fall af antagande, eller
returneras därest porto
medsändts.**

För Redaktionen obekanta insändare böra med manus lämna en försäkran att detta icke är öfversättning eller bearbetning af annans arbete utan ett af insändaren själf författadt och ej förut offentliggjordt eller till annan tidning eller tidskrift erbjudet svenskt original

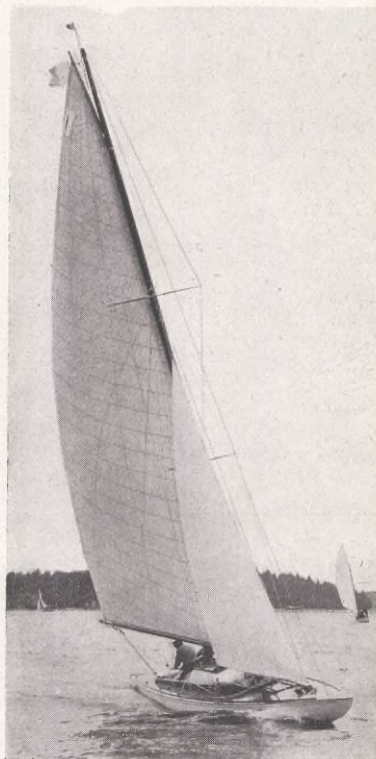
Foto. Skarman. Kristiansa.

T. v:
DEN NORSKE ATLANT-
FLYGAREN, MAJOR
TRYGGVE GRAN. Har under kriget tjänstgjort vid det engelska flygväsendet och står nu beredd att omedelbart försöka sig på den stora flygtäflingen öfver Atlanten.

Bland de till Atlantflygnin-
gen anmälda flygare står enligt ingångna telegram norrmannen Tryggve Gran nu redo att anställa färden. Gran, som sommaren 1914 utförde den då sensationella flygningen England-Norge på fyra och en half timme, deltagar i täflingen som representant för den engelska flygmaskinsfirman Handley Page. Han innehar befattningen som major i engelska luftflottan och tjänstgjorde därinom under kriget. Den maskin han nu skall flyga byggdes ursprungligen för bombardering af Berlin, men togs på grund af det mellankommande stilleståndet ej i anspråk härför. Med full uppsättning väger maskinen 30 tons, däraf 17 anslås till bensinen, samt drivs af fyra motorer på tills. 1,600 hk. Den beräknas kunna hålla sig uppe i luften 25 timmar.

Efter fotos.
Öfverst: UPPSEENDEVÄCKANDE KONSTFLYGNINGAR I KÖPENHAMN af den österrikiske mästerflygaren ingenjör Sparmann (x). Ing. Sparmann och kapten Perini. Därunder: INGENJÖR SPARMANNS 280 HK. PHÖNIX-JAGARE

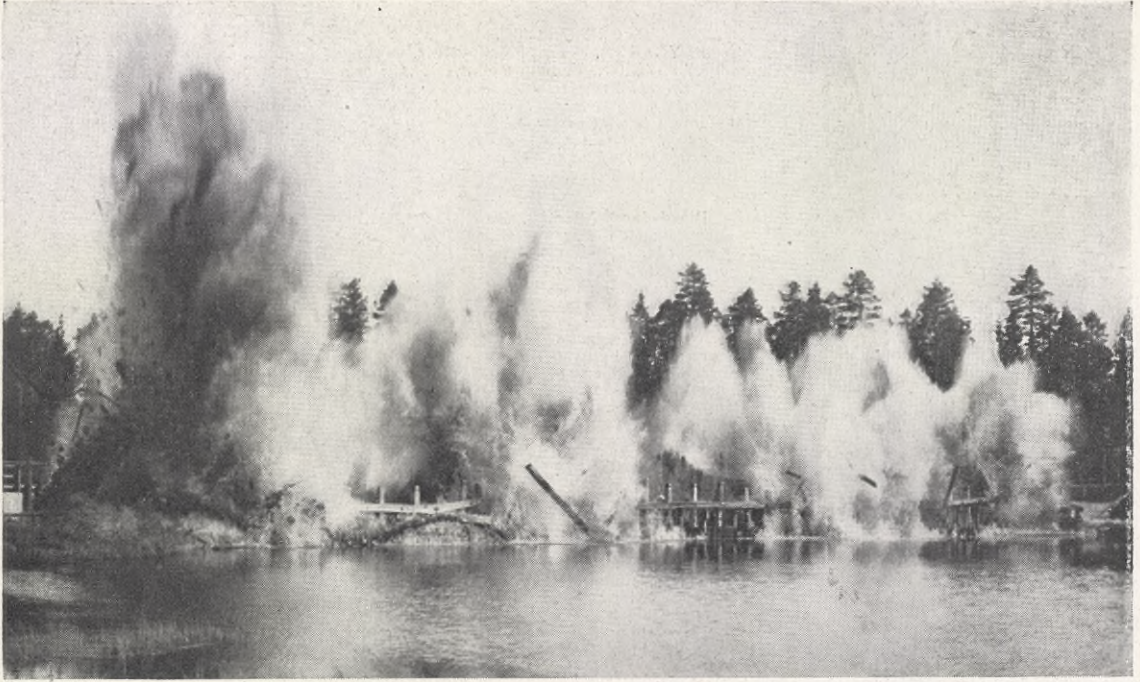
55:an "LILA"
tillhörig
grosshandla-
ren N. Rinman,
Stockholm och
konstruerad af
ingenjör E. Sa-
lander, som
vid Yachtklub-
bens täflingar
tilldrog sig
stor uppmärk-
samhet. Dess
märkliga rigg
särskildt att
beakta.

Foto. Norberg,
Stockholm.

Den österrikiske flygaren ingenjör Sparmann, som i dagarna på kortast tänkbara tid och utan missöden företagit en flygfärd från Wien till Köpenhamn, har i den danska hufvudstaden gifvit en uppvisning i konstflygning, hvilken i djärfhets och skicklighet öfvergår allt som hittills i denna väg visats här i Norden. Ing. Sparmann, hvars berömmelse som konstflygare nått öfver hela världen, visade sig därvid fullt förtjäna det honom tillerkända hedersnamnet "Mästerflygaren". Efter en ändlös looping the loop, utförde flygaren störtflygnin "det fallande löfvet" med i konststycket nyinlagda sensationella tricks af rästan otvetydigt spännande art, hvi ka hvarje ögonblick syntes hota att sluta med en katastrof. Maskinen gled på kant, sköt på sidan nedåt, slog öfver på ryggen, krängde rundt med vingarne lodräta och syntes där-efter redlöst störta nedåt i en hvirflande dödsdans, hvilken dock i yttersta minuten öfvergår i luften horisontalflykt, hvarpå maskinen åter i djärf spiralflykt svingar sig uppåt. Vid uppvisningen närvarande flygexperter, äfven svenska, vitsordade flygningen såsom enastående djärf och vacker.

Ingenjör Sparmann, som flyger en elegant Phœnix-maskin af yppersta slag, kommer att från Köpenhamn begifva sig till Stockholm för att äfven där gifva en uppvisning,

Den 15 juni kom Yachtklubbens första säsongkappsegling som en värdig efterföljare till K. S. S. S:s regatta en vecka tidigare. En båt som synes vara ett godt förvärf är grosshandlare Nils Rinmans nya Lila på 55 kvm., en Salanderkonstruktion. Dess alljämt upprepade strid med grosshandlare Ludvig Collijns inom denna klass segervana Ninni kan denna gång betecknas som dagens mest spännande segling. För öfrigt bjöd ej regattan på några större överraskningar, vare sig på ena eller andra sättet.

Efter fotografen

SPRÄNGNING AF EN DAMMBYGGNAD I SVARTÄLFVEN, utförd för Hellefors bruk.

Källa: Heltt / Heltt

Two jättekablar på vardera 3,600 meters längd, 46 tons nettovikt och 52 tons bruttovikt ha i dagarna fullbordats vid Sieverts Kabelverk i Sundbyberg utanför Stockholm. Det som framförallt gör dessa kablar till något i sitt slag enastående är att de äro förfärdigade i ett enda stycke och Sieverts kabelverk är i själfva verket den enda industriella anläggning i världen, som kunnat åtaga sig och utföra ett sådant arbete. De båda kablarna äro beställda för Kristiansund i Norge och komma att, nedlagda på sjöbotten på 200 meters djup redan denna sommar tagas i bruk. Den firma, som tillverkat dem kommer äfven att ha ansvaret för deras förläggning.

De båda jättepjäsernas befraktning till sin bestämmelseort kommer helt naturligt att kräfva alldeles särskilda anordningar. Till Göteborg komma de att per järnväg forslas på kanonvagnar och där omlastas för att sjövägen befordras vidare till Kristiansund. I Göteborg måste också särskilda anordningar vidtagas för omlastningen då icke ens denna moderna hamnstad förfogar öfver en lyftkran, som kan bära 52,000 kilo.

Profning af kablarna kommer att ske i fabriken med 40,000 volt och efter förläggningen med 25,000. En från en af kablarna af-tagen bit har också ut-satts för den oerhörda spänningen af 128,000 volt

utan att kabeln kunde genomslås. I sin helhet kan arbetet betecknas som ett synnerligen lysande resultat af svensk industri.

ORDFÄLLAN. Forts. fr. sid. 611.

Österberg, Linköping, Fil. stud. Einar Lindskog, Södra Vägen 1 A, Göteborg, Fil. stud. Arvid Sundén, Tors-tensonsg. 40, Borås, Adolf F. Hillman, Mariehill, Stugusund, Signatur "I sista stund", Rotebro, Fröken G. Nyström, Väpnaregatan 1, Stockholm, Apotekare Einar Olson, Uddevalla, G. Sköld, Söderhamn, Joel Svärd, Ockelbo, Birgitta Holmer, J. H. Dahls Flick-skola, Kristianstad, Elin Ericsson, adress Veström, Pallisaderna, Visby, Brukskassör Gunnar Carlsson, Fridafors, Doktorinnan Hilma Schiller, Falköping, Ture A. Olssen, adr. herr A. Bolin, Vestergatan 8, Eskilstuna, J. A. Thonlund, Eskilstuna, B. K. Engström, Köpmansgatan 75, Oskars-hamn, Gunnar Persson, Drottninggatan 27, Häl-singborg, Sven Eriksson, Rutinkontoret, Bofors, Fru Ingeborg Zethelius, Öre-bro och J. Meves, Söder-telge.

Fil. kand. Elis Anderson.

De utfästa prisen, till-sammans Kr. 1,000:— haiva tillsändts de resp. vinnarne utom till dem hvilka begagnat signatur och hvilka torde uppgifva namn och adress.

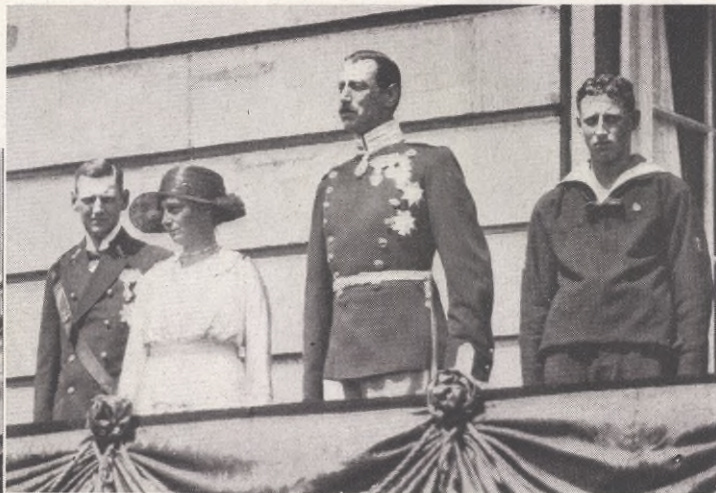
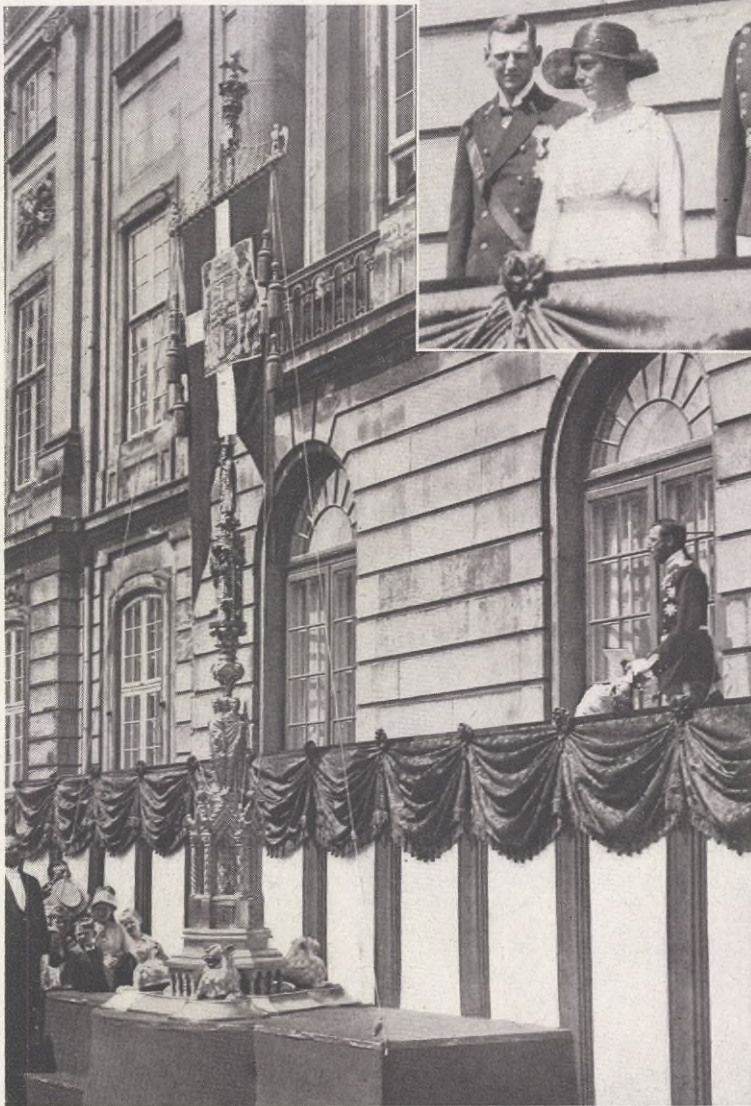

Efter fotografen

EN SVENSK JÄTTEKABEL tillverkad vid Sieverts kabelfabrik, Sundbyberg.

DANNEBROGENS 700-ÅRS DAG.

1. DET TILL KONUNG CHRISTIAN Å HÖGTIDSDAGEN ÖFVERLÄMNANDE RIKSBANERET.
2. KONUNGAPARET, KRONPRINSEN O. PRINS KNUD & Amalienborgs slott då Riksbaneret öfverlämnades.

Den äldsta ännu existerande Dannebrogslaggan finnes i Maria-kyrkan i Lübeck, där den hänger till äminnelse af lübeckarnes kamp mot danskarna i Öresund 1427. Innerst vid stängen synes en bild af Jungfru Maria med Jesubarnet och bredvid henne skepparnes

Forts. å sid. 621.

3. DET HISTORISKA TÅGET PASSE-
RAR RÅDHUSPLATSEN.

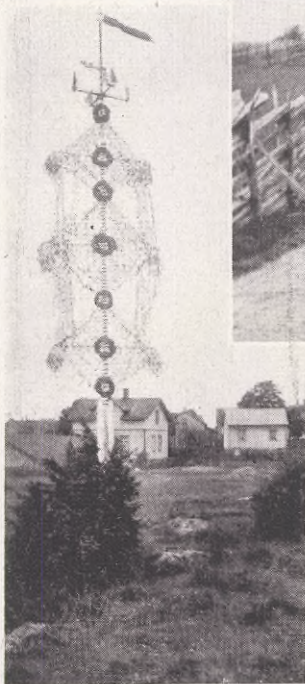
1. Foto. Damgaard, Kjöln.
2-3. Foto. Ohm, Malmö.

Åland hör till de mest typiska skärgårdar på jorden. Kring hufvudön gruppera sig tusentals mindre öar och holmar, af hvilka omkring 150 äro bebodda. En blick på kartan visar, att det fasta Åland befinner sig närmare Sverige än Finland. Visserligen ligger åt svenska sidan ett djupt, fem mil bredt haf — Ålands haf — hvilket fått gälla som en naturlig vattengräns mellan Sverige och Finland, så länge Åland i politiskt hänseende hänförts till det sistnämnda lan-

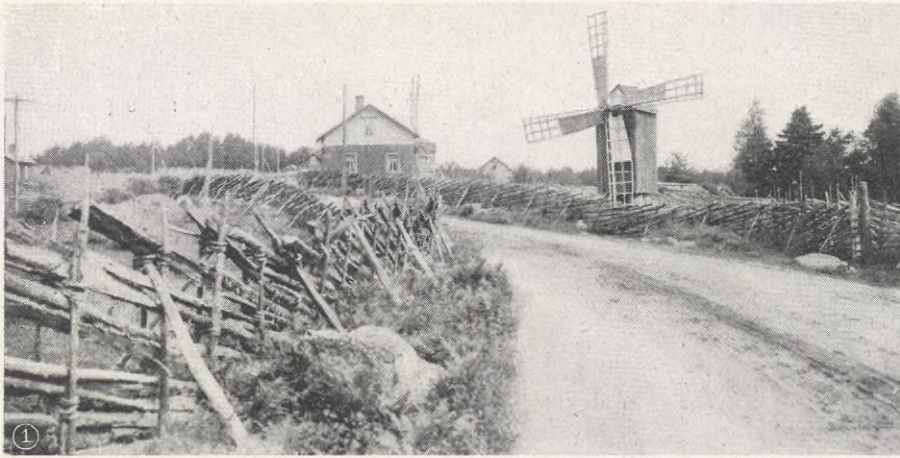
ÅLANDS-IDYLLER.

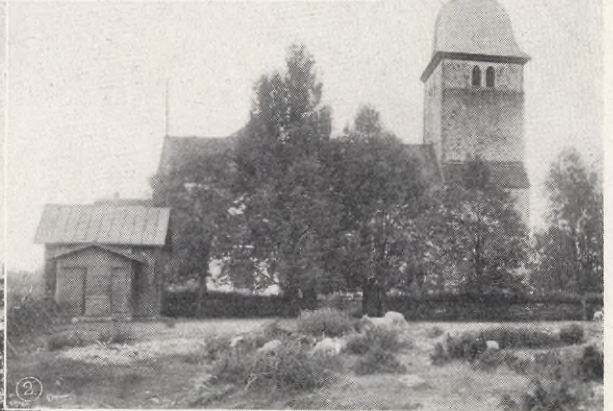
det, medan farvattnen åt finska sidan — fjärden Skiftet har här ansetts utgöra gränsen, ehuru Lapavesi säkerligen vore riktigare äro grunda samt uppfyllda af öar och skär. Men det större afståndet till fastlandet åt detta håll har gjort, att samfärdseln från den

Efter fotografier.

Klubbén Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Stålm-Gbg.

1. LANDSVÄG PÅ ÅLAND.

2. JONSALA KYRKA.

3. SALTVIKS KYRKA

4. SUNDS KYRKA.

5. KASTELHOLM.

Efter fotografier.

A. LINDHOLM. S. LINDHOLM.

hufvudsakliga delen af ögruppen af naturen graviterat västerut liksom den otvifvelaktigt befolkats från Sverige. Rätta förhållandet är nog, att Ålandsögruppen i själfva verket utgör en egen geografisk individualitet, afgränsad såväl gentemot det motliggande finländska som gentemot det motliggande svenska fastlandet. Härmed stämmer väl öfverens, att åländingen af ålder hvarken betraktat sig som svensk eller finsk, utan rätt och slätt som åländig, detta enligt hvad den finländske vetenskapsmannen prof. O. M. Reuter upplyser i sitt år 1902 utgifna arbete "Finland i ord och bild", hvarur flertalet i denna uppsats lämnade uppgifter hämtats.

Af de 1350 kvadratkilometer hela ögruppen omfattar utgör det fasta Åland med en längd i norr och söder af omkring 50 och en bredd i öster och väster af omkring 40 km. hufvuddelen, Jämta närmast liggande skärgårdar, i väster *Vårdö* och *Lumparland*, i öster det stora *Eckerö*-landet, liknar det till formen en parallelogram, hvars spetsiga vinklar äro vända mot norr och söder samt trubbiga mot öster och väster. Dess namn anses härstamma från det fornsvenska ordet a=å, som då betydde vatten i allmänhet, och land. Det gör äfven skäl för detta namn, ty öfverallt genomskäres det af långa vikar, hvilka isynnerhet från norr intränga mer än milslångt ända fram till öns centrum samt med sina smala djupa vatten samt höga branta stränder påminna om de skandinaviska fjordarne och stundom såsom i sydost (Lumparen) utvidgas till fjärdar. Terrängen är starkt kuperad; blott på ett par ställen förekomma vidsträcktare slättmarker t. ex. i Saltviks socken. Det inre af sydligaste delen, Lemland, är en vidsträckt mosse och endast kusterna äro här bebodda. Träsk och insjöar äro talrikast i norra delen, i Geta kapell och Saltviks socken. I norr skyddar en höjdsträckning mot nordanvinden och Bottenhafvet; dess högsta punkt är Orrdalsklint (132 meter) med en härlig utsikt öfver hela ön.

De åländska bergsformationerna bestå af rapakivigranit, den s. k. ålandsrapakivin, finkornigare än å öfriga områden och icke lätt vittrande, till färgen ofta djupröd, mångenstädes öfvergående i kvartsporfyrartade bergarter. Silurisk kalksten förekommer i form af talrika lösa block härstammade från Bottenhafvets botten norr om Åland. Också glacialeran är kalkhaltig och utgöres flestades af mägellera.

På denna jordmånen beskaffenhet i förening med öklimatet beror Ålands yppiga växtlighet. Floran är rik; ängar och lundar öfverflöda af färgstarka blommor. Särskildt förekomma skrideer rikligt på grund af jordmånen kalkhalt. Skogar af större utsträckning bilda tall, gran och björk. Dessutom förekomma rönn, oxel, hagtorn, ask, lönn, vildapel och ek samt anmärkningsvärdt nog idegran. Äfven Ålands djurvärld är vida rikare än Finlands. Fordom var ön ett tillhåll för älgar, hvilka här höllos fridlysta och sparades för de svenska konungarnes räkning; men beståndet utrotades definitivt under 1741—43 års krig. Af däggdjur antecknar Reuter igelkottar, räfvar och uttrar, af hönsfoglar orrar och hjärpar. Vad- och sjöfåglar förekomma rikligt, så ock roffåglar såsom örnar och ufvar. Men i synnerhet är insektafaunan öfverflödande på arter. För entomologen som för botanisten är Åland ett förlöfvadt land. Orsaken till den rika djur- och växtvärlden ligger i det milda klimatet med kort och föga sträng vinter och liten snö med endast 11 graders skillnad mellan den varmaste och den kallaste månadens genomsnittstemperatur. I synnerhet är Åland de vackra höstarnas land.

Ålands befolkning är rent svensk på några få invandrade och icke ansedda lösa personer när. Eckerödialekten är en typisk roslagsdialekt och något tvifvel

kan icke råda om härstamningen. Allmogen uppträder i allmänhet mycket belevad, den har, omtalar Reuter, lärt sig detta umgängesvet under de långa resorna eller vistelsen i främmande land. De flesta manliga ålandsbor, som icke helt och hållet ägna sig åt sjömannens kall, äro dock omkring sju år ute på resor och kvinnorna vistas ofta några år i Amerika, hvarför man sällan träffar en åländig, som icke talar engelska. Deras städade sätt röjes icke blott mot främlingen, utan äfven i umgänget mellan familjens egna medlemmar. Till lynnet äro de glada och öppna, i repliken slagfärdiga, hålla strängt på sin värdighet och tåla ej förolämpningar. Sin ekonomi sköta de med synnerlig omsorg och iakttaga sträng nykterhet. Ej ens vid större kalas förekomma dryckesvaror annat än mycket måttligt: åländingen tycker med rätta, att det är både dumt och dyrt att dricka för mycket. Gröfre brott äro sällsynta. Folkundervisningen står högt: den första allmogeskolan inrättades redan 1639 i Saltvik och sedan 1895 finnes folkhögskola i Mariehamn. Det religiösa lifvet är starkt utveckladt, äfven på sektväsendets område.

Emigrationen från Åland har som naturligt är hos ett sjöfarande folk med starkt utpräglat förvärfsbegär varit betydande. Då de utflyttade ålänningarne vanligen äro dugliga och driftiga blifva de i det främmande landet oftast burgnar, men förlora ej därmed känslan för fäderneön. Tidningen "Åland", öns i Mariehamn utkommande väl redigerade tidning, har på den grund många prenumeranter icke blott i Nordamerika och Australien, utan äfven i Kap, på Nya Zeeland, ja t. o. m. i Kalkutta. På grund af emigrationen tillväxer befolkningen långsamt och öfverstiger föga ett tredjedels hundratusental.

Ålands förnämsta näringskällor äro jordbruk och boskapsskötsel, sjöfart och fiske. Särskildt kan om sjöfarten sägas, att den i förhållande till folkmängden ingenstädes på jorden drivits så intensivt som på Åland. Nästan hvarje dräng och piga på Åland hade en tid någon rederiandel i ett fartyg och en förmögnare bonde kunde ha andel i ända till ett tiotal fartyg. Före kriget var det en verkligt betydande handelsflotta, som hörde hemma på Åland. Reuter omtalar, att blott under året 1900 inköptes fartyg för halfannan million kr. En navigationsskola är förlagd till Mariehamn. Af industri finnes däremot endast obetydligt.

Oaktadt sin ringa utsträckning omfattar den åländska övärlden icke mindre än 15 kyrkoförsamlingar, af hvilka 7 på hufvudön. Det stora antalet tyder på deras äldriga ursprung, hvarom äfven de gamla vördnadsbjudande medeltidskyrkorna vittna. Af dessa är *Sunds* störst och vackrast, dessutom belägen i en af Ålands härligaste trakter. Nordväst från Sund i en icke mindre vacker omgivning ligger *Saltviks* kyrka, den äldsta på ön, omtalad redan år 1322 och fordom kallad dömkyrka. *Jomala*, sydvest därifrån och närmast norr om Mariehamn, har en kyrka, som ligger på en högslett och är i besittning af den högsta tornspiran af alla Ålands kyrkor, så att dess torn är den första landkänningen för seglaren långt ut på hafvet. Bland skärgårdsförsamlingarnes kyrkor framsär *Kumlinge* sockens, emedan den är den enda på Åland, hvari de medeltida kalkmålningarne bevarats.

Af de tre kungsgårdarna på Åland: Haga, Grelsby och *Kastelholm* är den sistnämnda en ort, med hvilken öns förnämsta minnen äro förknippade. Ruinerna af *Kastelholm*s slott äro belägna i Sunds socken, i en af Ålands vackraste trakter, på en udde, som skjuter ut i ett från Lumparens hafsrik inträngande sund. Tiden för dess uppförande är icke med säkerhet känd, men måhända räknar det sin uppkomst från den bekante stormannen, riksdrotsen Bo Jonsson Grip, som hade hela Finland och en stor del af Sverige i fri

Forts. å sid. 622.

KAMMARHERRE HERLUF ZAHLE. Designerad dansk minister vid Svenska Hofvet. — Foto. E. Jørgen, Kjöbenhavn.

Den nuvarande departementschefen i danska utrikesministeriet kammarherre Herluf Zahle öfvertager till hösten posten som dansk minister i Stockholm.

Utnämningen är ägnad att väcka både uppmärksamhet och tillfredsställelse. Kammarherre Zahle är en af de mest kända och mest allsidigt begåfvade af de yngre danska diplomaterna och i egentlig mening en af Köpenhamns mest kända personligheter. Han är den fulländade världsmannen, och man kan knappast tänka sig en mera representativ man än han. Men det är icke nog härmed. Det omfattande arbete, Herluf Zahle under krigsåren utfört, har till fullo visat att han är i besittning af en osedvanlig begåfning. Det är också närmast detta förhållande, som tillfört honom det ansvarsfulla uppdraget att vara Danmarks representant i Sverige.

Kammarherre Herluf Zahle är född den 14 mars 1873 och son till höjesterets-sagförel Fr. Zahle. Han inträdde tidigt i diplomatisk tjänst och bland hans första befattningar kan nämnas den som legationssekreterare i Stockholm 1905-08 under den dåvarande gesandten greve Sponneck. Han har vidare varit sekreterare vid den danska delegationen vid fredskonferensen i Haag, legationssekreterare i London och Paris samt s'utligen under halva senaste decenniet residerat i det danska utrikesministeriet. Bland de otaliga värf, som i öfrigt trots hans jämförelsevis unga ålder redan anförtrotts honom, kan nämnas presidentskapet vid den internationella krigsfångkonferensen i Köpenhamn okt.—nov. 1917.

Kammarherre Zahle är gift med en svenska, Lillian Hauge, adoptivdotter till framlidne generalkonsuln Julius Holmblad.

Utänför sin diplomatiska verksamhet är kammarherre Zahle en mycket eftersökt person, en sällskapsmänniska par excellence och en intresserad sportsman, som med iver idkar särskildt segelsporten. Han kommer säkert att saknas af det mondäna Köpenhamn, hvars sympatier han i så hög grad äger, men till gengäld måste man ju med glädje se att Danmark får en sådan representant i Stockholm.

A. H.

*
En internationell hydrografisk konferens kommer att inom närmaste tiden sammanträda i London. Konferensen torde komma att vidtaga en allmän justering af den nautiska lit-

Foto. Hamngvist, Stockholm.

KOMMANDÖR P DAHLGREN. af K. M:s utsedd till Sveriges ombud vid internationella hydrografiska konferensen i London.

teraturen för sjöfarande och man hopas att vid densamma likaså till fördel för alla länders sjömän kunna undanröjda åtminstone en del af de svårigheter, som stå i samband med de hydrografiska kartorna. Alla nationer med undantag af centralmakterna, Turkiet och Ryssland komma att sända representanter till konferensen och för Sveriges del har chefen för sjökartverket, kommandör Per Dahlgren mottagit k. m:s uppdrag att delta. Samtliga länders ombud vid konferensen bli under den tid den pågår engelska regeringens gäster.

För medarbetare att beakta! - - -

Insända manuskript returneras endast om returporto bifogas.

För manuskript utan returporto ansvarar redaktionen icke.

D:R RUDOLF HOLSTI, FINLANDS UTRIKESMINISTER. Har under dagarna 14—18 juni uppehållit sig i Stockholm på genomresa från Paris. — Efter porträtt.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

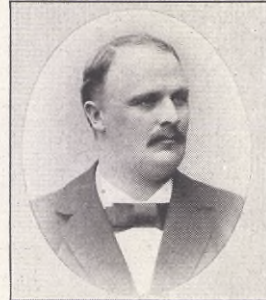
G. F. A. LÖWEGREN †.
F. d. Direktör. — Göteborg.
F. 33. † 14 juni.*

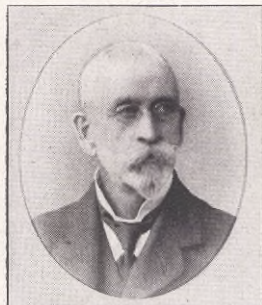
A. O. SÖDERSTRÖM †.
Regementspastor. — Motala.
F. 45. † 7 juni.*

L. LAGERSTEDT †.
Fru. F. Skolkökslärarinna.
Göteborg. — F. 48. † 8 juni.

C. ÖHLÉN †.
Handlande. — Göteborg.
F. 60. † 11 juni.*

P. A. DAHL †.
Fabrikör. Ordf. i Textilklubben
Norrköping. — F. 54. † 6 juni.

H. LIEDHOLM †.
Stationsinspekt. Komm.-man.
Mönsterås. — F. 55. † 9 juni.

A. BALTZER †.
Öfveringenjör. — Göteborg.
F. 78. † 10 juni.*

B. W. ALSTERMARK †.
Forstmästare. — Norrhyttan.
F. 89. † 31 n aj.

GEORG LÖWEGREN †. Prakt. v. Herrenhausens stora anläggningar i Tyskl. o. specialiserade sig på orkideér o. andra varnhusväxter o. var inom detta område vårt lands främste fackman. Öfvertog 59 ledningen af Göteborgs trädgårdsförening. Från de primitiva anläggningar som då utgjö de denna trädgård har L. med en sällsord skicklighet o. energi framarbetat en träd- o. blomstergård med stora, rade växthus som är enastående i Norden o. som äfven i utlandet är i hög grad uppmärksammas. Utg. arbeten o. uppsatser i trädskötsel m. m. Led. af Vet. o. vitt. samh. i Göteborg, hed.-led. af Hortikult. vänner der, hvars stift. han var. Biografi o. helsid.-portr. ärg. XVII:36.

OSKAR SÖDERSTRÖM †. Stud. 69, prestv. 73, kommin. i Motala sdn 98; reg.-pastor v. Första Lifgren reg. sdn 90, lär v. Motala samsk. sdn 98 samt ordf. i dess styr. Landstingsman 92—97.

CLAES ÖHLÉN †. Etabl. egen väfn.- o. manuf. affär i Göteborg 76. Mångårig led. af domkyrkoförs. kyrkoråd. kassaöfv. i Diakon. vänner der samt kretsaförstånd. i fattigv. Hed.-led. af Göteborg. minuthand.-fören., en af stift. af fören. understödsfond.

AUGUST BALTZER †. Efter afslut. tekn. stud. i Mittweida prakt. i Amerika o. afl. ing.-ex. Anst. v. Sv. kullagerfabr. i Göteborg 17 sasom verkstadsch. f. v. maskinverkst., öfvering. der 18.

DANNEBROGEN.

Forts. fr. sid. 616.

helgon med ett musselskal i handen. Därefter följa tyra fält i två rader med Danmarks, Sveriges, Norges och Vendens vapen, representerade af resp. tre lejon, tre kronor, ett yxbärande lejon och den vendiska lindormen. De två yttersta filikarne äro röda, medan korset mellan de fyra fälten är hvitt. Under det att Dannebrogen allt ifrån Valdemarernas tid varit Danmarks märke till sjös har detta knappast varit fallet för arméns vidkommande. Att en fana, med en, enligt sägnen, så högtidlig tillkomst som Dannebrog, skall hafva blifvit väl skyddad och bevarad ligger i sakens natur, och helt säkert har originalet till densamma tagits i bruk endast vid mycket högtidliga tillfällen. Hvar den första Dannebrogflaggan blifvit af, vet ingen med visshet. Månånda har den multnat bort af ålder, eller är kanske den versionen sann, som vet berättat att konung Hans medförde denna fana som en slags segerskänkande relik på sitt sorgligt berömda härnadsåg mot Ditmarsken år 1500, och att fanan under striden eröfrades af ditmarskerna, hvilka som en segertrofé hängde upp den i Wöhrdens kyrka, hvarifrån den sedan spårlost försvunnit.

Dannebrogs historia är till en viss grad Danmarks historia, särskildt dess historia till sjös med bl. a. dess berömda episoder: drabbningen vid Kolbergerheide 1644 och den berättelse som knyter sig härtill om kung Kristian IV som vid tillfället förlorade sitt ena öga,

Niels Juels och Tordenskjolds sjöstrider, Iver Huitfeldts hjältemodiga död i Kjöge bukt, slaget på Köpenhamns redd 1801 och drabbningen vid Helgoland 1864 — öfverallt har Dannebrog varit med.

Nu äro danskarne fredligare sinnade, ingen önskar krig, och Dannebrog skall för all framtid vara en fredens flagga, hvilken jordklotet rundt skall vittna om det land och det folk den tillhör.

Under de senaste månaderna har flaggan och dess historia ständigt varit på tal i de danska hemmen och många unga danska kvinnor hafva varit ifrigt sysselsatta med att sömma Dannebrogflaggor till sönderjydarne, på det att intet hem där nere må sakna flaggan den dag då landets återförening med Danmark äger rum.

Sjåfva flaggans dag Valdemarsdagen, som dess officiella namn lyder, tog ett lysande förlopp. På Amalienborg Plads öfverlämnades till konungen ett Riksbanner, en särskildt vacker för dagen komponerad och utsmyckad flagga. Vid högtidligheten sjöngs en kantat, författad af diktaren Axel Juel. En rad af fästligheter ägde rum i Köpenhamn. Deputationer kommo från Sverige och Norge, ja, äfven från Estland och ett stort historiskt fästtag med deltagarne iförda de olika tidsskedernas dräkter drogo genom den fästligt smyckade staden. Öfverallt i Köpenhamn och hela landet rundt vajade i den strålande sommarens solmätade luft Dannebrog.

Aage Heiberg.

Det danska Riksbanneret som på Valdemarsdagen den 15 juni af Danmarks-Samlundet öfverlämnades till konungen, har komponerats af målaren Harald Slott-Möller, som äfven öfvervakat utförandet af det omfattande arbetet. Modelleringen af banerställningen har utförts af bildhuggaren Th. Bærentzen. Grundvalen för banerfoten utgöres af tre hvilande lejon som uppbära Danmark, en byggnad smyckad med de olika herredsvapnen. På banerstånzens öfre del synas i emaljreliefer Tyre Dannebod, Knud den store, Knud Lavard, Valdemar den store, Absalon och drottning Margarethe. Däröfver återfinnes biskop Anders Suneson, nedbedjande segern. Öfverst står Danmarks skyddshelgon, Knud Konge. Själva baneret, Dannebrog och i midten danska riksvapnet med dess båda vildmän styres i gyllene snören af två änglar. Snörena äro upptill fastgjorda i kanten af ett kors med konungens namnchiffrer och valspråk. Toppen afslutas af kronan och den helige Andes hvita duftva.

ÅLAND. Forts. fr. sid. 619.

förläning och år 1371 äfven kom i besittning af Åland. Det var ursprungligen till större delen uppfördt af hård röd granit; endast kring hvalf, fönster, dörrar och skottgluggar hade användts tegel. "Sträckmuren", som omgaf det hela, höll ungefär 2,4 meter i tjocklek och hade en omkrets af 217 meter samt inneslöt två borggårdar. Den större, norra borggården försvarades å västra sidan af en med skottgluggar försedd mur samt hade två i öster och norr belägna tvåvåningsflyglar. I sydvästra hörnet reste sig ett anseeligt torn. Den mindre, södra borggården var på alla håll omsluten af boningsrum, tillhörande en enda byggnad, hvars framskjutande sidoarmar lämnade blott en obetydlig plan öfrig i midten. Slottets höjd torde ha varit 18-20 meter. Murarne voro genombrutna af skottgluggar, af hvilka somliga inåt vidga sig så, att en karl med spjut, båge och bössa kunde ligga dold i dem, beredd att nedskjuta framryckande fiender. Slottstaket var täckt med spån. Det pryddes af små, delvis förgyllda flaggor. Ingången till slottet skyddades af en förborg, bestående af ett plankverk af betydlig utsträckning. En bred vallgraf torde hafva sträckt sig kring hela slottsanläggningen. Flera tecken tyda på, att slottssundets vatten fordom kringflöt hela borgkullen, som till följd däraf var svårtillgänglig för fienden. Numera har, till följd af landvallens höjning, en låglänt äng i sydost trädt i stället för den forna hafsbotten.

Kastelholms historia har varit Ålands. Det delade med Sverige unionsstridernas omskiftelser och har hyst inom sina murar representanter både för Erik den pommerskes förhatliga tyska främlingsvälde såsom Bengt och Otto Pogewisch och för det bästa i dansk adel i Hans Kröpelins person. Den genom "Viborgska smällen" 1495 ryktbare Knut Posse slutade här sina dagar. Både Sten och Svante Sture uppehöll sig ofta här och utfärdade härifrån sina befallningar. Gustaf Vasas fader har haft Kastelholm i förläning och Sören Norrby har stuckit det i brand. År 1522 kom det slutligen åter i svenska händer och beboddes nu tidvis af Gustaf Wasa själf. Tillsammans med Finland förlänades det 1556 till härtig Johan, som gaf hela Åland jämte slottet och några ställen i västra Finland i lifgeding åt sin gemål, den polska Katarina Jagellonica, som ofta bodde här och hvars styrelse lofordas som mild och rättvis. Erik XIV har suttit fången här och i striderna mellan härtig Karl och Sigismund var det också inblandadt. Men härefter vidtager Sveriges storhetstid och härmed förlorar slottet sin militära betydelse, beläget midt i det nya stormaktsväldet som det var. Det blir nu länsresidens och kungligt lustslott, men får småningom förfalla. Med 1700-talet blir förödelser fullständig, afslutad med eldsvådor 1745 och 1772. Murarne ha därefter småningom brutits ner, så att af den större borggården endast återstå låga vallar. Blott den väldiga tornruinen och den mindre, södra borggården äro bättre bibehållna.

Det dröjde nu ända till 1830, innan Åland fick något nytt fäste. Det var Bomarsund, som emellertid — trots öfver 20-årigt arbete och oerhörda kostnader ännu i blott halfårigt skick — den 16 augusti 1854 efter tre dagars bombardemang af de förenade franska och engelska flottorna nödgades gifva sig och en half månad senare del för del sprängdes i luften.

De under det nyss afslutade kriget uppförda nya befästningarne hålla nu i sin ordning på att demoleeras. Måtte de blifva de sista på de fredliga natursköna Ålandsöarne!

MOT FREDEN.

De allierade makternas med utomordentlig spänning motsedda svar på det tyska motförslaget öfverlämnades på aftonen den 16 juni under de enklaste former till den tyska fredsdelegationen i Versailles, hvilken omedelbart afreste till Tyskland efter att hafva utverkat en förlängning — 48 timmar — af den för svarets afgifvande fastställda fristen eller till aftonen den 21 juni.

I det offentliggjorda sammandraget till den nu framlagda reviderade och slutgiltiga fredstraktaten efterlyser man fåfångt det tillmötesgående och den beredvillighet till eftergifter, hvarom man dock under den senaste tiden haft så mycket att förtälja på olika håll inom världspräsen.

Efter en kär inledning, hvari göres gällande, att Tyskland ensamt bär ansvaret för kriget och de omätliga olyckor det dragit öfver världen lämnas i dokumentet svar på de i det tyska motförslaget upptagna detaljfrågorna. De allierade makterna förklara sig hålla före, att den fred de föreslå i sina fundamentala grunddrag är en rättvis fred. De ha träffat anstalter för Polens återställande som själfständig stat med fritt tillträde till hafvet. Därvid har Polen tilldelats endast landområden med otvifvelaktigt polsk befolkning. Områden där majoriteten är tysk har Tyskland fått behålla. Där tvifvel om folkets vilja förefunnits har påbudits folkomröstning. Danzig har konstituerats som fri stat, icke införlifvad med Polen. De allierade äro äfven villiga att medgifva befolkningen i Öfre Schlesien rätt att genom omröstning bestämma öfver landets anslutning till Tyskland eller Polen. Den af de allierade makterna föreslagna anordningen beträffande Saarbäcken skall äga bestånd under femton år för att Frankrike måtte få omedelbar och säker kompensation för sina ödelagda kolgruvor. Området skall ställas icke under fransk suveränitet utan under kontroll af Nationernas förbund. Efter de femton åren skall befolkningen genom omröstning afgöra öfver sitt framtida öde. Tysklands öfverlåtande af territorier till Belgien och Danmark kommer att afgöras genom folkomröstning i de berörda landsdelarne.

Med hänsyn till de tyska koloniernas återlämnande till Tyskland ställa sig de allierade makterna fullständigt afvisande.

Rörande de ekonomiska fredsvillkoren göres gällande, att hos ententen ingen afsikt föreligger att skada eller hålla nere det tyska affärlifvet, och att skadeståndsförslagen icke innebära någon inblandning i Tysklands inre angelägenheter.

Till sist förklara de allierade makterna, att de föreliggande dokumenten utgöra det slutgiltiga fredsfördraget. Undertecknas det icke af Tyskland före den fastställda fristens utgång, kommer vapenhvilen att upphöra och erforderliga åtgärder att från ententens sida att vidtagas.

Afgörandet i fråga om fred eller förnyadt krigstillstånd hvilar nu hos det tyska folket. Hur skall dess för hela världen så skickesediga beslut utfalla?

1. SOCIALDEMOKRATISKA PARTIDAGEN I WEIMAR öppnades den 10 juni. — 2. TYSKLANDS "STARKE MAN", RIKSFÖRSVARSMINISTER NOSKE. — 3. DEN AF TYSKLANDS KOMMINISTER MED STOR POMP OCH STÅT OCH MED EN OFANTLIG BLOMSTERPRAKT FIRADE BEGRAFNINGSAKTEN ÖPVER ROSA LUXEMBURG.

Tyska socialdemokratiska partidagen öppnades den 10 juni i nationalförsamlingens lokaler i Weimar. Huvudintresset vid partidagen knöt sig till de väntade våldsamma angreppen mot de socialdemokratiska regeringsmedlemmarna, i första hand riksförsvarsminister Noske, hvilken efter hvad man antog skulle tvingas att träda tillbaka från sin ställning. Det hotade ovärdet kom dock aldrig till utbrott. Den 13 juni antog partidagen ett förtroendevotum för det socialdemokratiska partiets representanter i regeringen. Kongressen, heter det i beslutet härom, förbiser icke,

att inom regeringen mycket skett, som väcker berättigad harm, och att mycket underlåtit, som varit synnerligen önskvärdt, att det utförts, men då allt detta närmast varit en följd af de svåra förhållanden, som man hittills icke lyckats öfvervinna, uttalar kongressen sin fulla tillit till de i regeringen sittande partikamraterna.

Äfven fredsfrågan behandlades af partidagen, hvilken dock icke ansåg det lämpligt att uttala sig om den taktik, som skall användas i den förestående kampen för en rättfärdig fred.

ÖSTERRIKE MOTTAGER SIN DOM.

INNEHÅLL:

Verner von Heidenstam (biografi och helsidesporträtt). — Åland. — Nordiska musikfästen i Köpenhamn. — Dannebrogens 700 årsminne högtidlighålles.—Danmarks minister i Stockholm, kammarherre Herluf Zahle. — Tyska socialdemokratiska partidagen. — Rosa Luxemburgs begrafning. — Porträtt till dagskrönikan. — Mot freden. — Veckans porträttgalleri.

ENTENTENS FREDSVILLKOR ÖFVERLÄMNAS TILL ÖSTERRIKES DELEGERADE I SLOTTET S: T GERMAIN.

1. PRESIDENT WILSON, 2. CLEMENCEAU (1) OCH LLOYD GEORGE (2) samt 3. ORLANDO lämna slottet efter förhandlingarna.

4. ÖSTERRIKES STATSMINISTER, RENNERT, passerar civila och militära åskådare och funktionärer utan att uppmärksammas med någon hälsning.

Efter fotografier.

Konst. Kem. A.-B. Bildt Silversparre, NÅM-

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd. För Berättelser och Historietter gäller ovillkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.